

ΧΟΡΧΕ ΓΚΑΛΑΝ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

ΒΑΣΙΣΜΕΝΟ ΣΤΗΝ ΑΛΗΘΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΦΑΓΗΣ ΤΩΝ ΙΗΣΟΥΙΤΩΝ
ΜΟΝΑΧΩΝ, ΠΟΥ ΣΥΓΚΙΝΗΣΕ ΟΛΟΚΛΗΡΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΒΡΑΒΕΙΟ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΙΣΠΑΝΙΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: NOVIEMBRE
Από τις Εκδόσεις Planeta, Μεξικό 2015
ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Νοέμβριος**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Jorge Galán
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Βασιλική Κνήτου
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Άννα Μαράντη
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά

© Jorge Galán, 2015
© Φωτογραφιών εξωφύλλου:
Gregory Dean (ιερέας)· Elena Dijour (σταυρός με ρόδα)·
Tonktiti (φόντο)· Triff (σταγόνες αίματος) / Shutterstock
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2017

Πρώτη έκδοση: Νοέμβριος 2017

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-2176-6
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-2177-3

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτίου.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοΐου 121, 144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • http://blog.psychogios.gr

PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • http://blog.psychogios.gr

ΧΟΡΧΕ ΓΚΑΛΑΝ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

*Μετάφραση:
Βασιλική Κνήτου*

Στον Φερνάντο Βαλβέρδε

Η αρχή

Aυτή η ιστορία θα έπρεπε να αρχίζει το 1950, όταν ένας άντρας σε μια κακοφωτισμένη αίθουσα ρώτησε αν υπήρχε κάποιος που ήθελε να προσφερθεί εθελοντικά να ταξιδέψει στην Αμερική. Καθισμένοι στις καρέκλες τους, μια παρέα νεαροί, που κανένας τους δεν ήταν πάνω από δεκαεννιά χρόνων, τον άκουγαν με τον ενθουσιασμό που ακούει κανείς μια ιστορία γεμάτη περιπέτειες. Εκείνος ο άντρας τούς μίλησε για έναν τόπο με πέτρινους δρόμους, που βρισκόταν στις παρυφές μιας κοιλάδας, όπου δέσποζε ένα ηφαίστειο και περιβαλλόταν από λόφους, οι οποίοι ανήκαν σε μια οροσειρά που εκτεινόταν από το Μεξικό μέχρι τα βάθη της Νότιας Αμερικής, και που η πορεία της διακοπτόταν μόνο από τη διώρυγα του Παναμά.

Εκείνο το πρωινό, παρά τον ενθουσιασμό όλων των νεαρών ιεροσπουδαστών, μόνο ένας τους σήκωσε το χέρι. Λίγο αργότερα θα ξεκινούσε το ταξίδι του για την άλλη μεριά του ωκεανού, με μια αυξανόμενη και ειλικρινή χαρά. Εκείνες τις μέρες τού άρεσε να πιστεύει πως αναμφίβολα, όταν επέστρεφε, θα ήταν άλλος άν-

θρωπος. Εκείνο που σε καμία περίπτωση δεν μπορούσε να φανταστεί τότε ήταν πως δε θα γύριζε ή ότι θα το έκανε μόνο με έναν τρόπο αποσπασματικό κι ανολοκλήρωτο, γιατί το να επιστρέφεις για να φύγεις πάλι είναι σαν να μην επιστρέφεις καθόλου και επειδή επιστρέφει κανείς μόνο στον τόπο όπου ανήκει, κι αυτός ο άντρας, αυτός ο δεκαεννιάχρονος νεαρός, σύντομα θα συνειδητοποιούσε ότι δεν ανήκε πια στον τόπο απ' τον οποίο είχε φύγει.

Έτσι θα έπρεπε να αρχίζει αυτή η ιστορία, με έναν νεαρό με μαύρο ράσο να κατεβαίνει τη σκάλα ενός αεροπλάνου ένα πρωί, με τον τρομερό ήλιο των τροπικών πάνω απ' το κεφάλι του, τη ζεστή αύρα στο ακόμη άγουρο πρόσωπό του, καθώς θα ένιωθε έκπληκτος και περίεργος συνάμα για τα όσα έβλεπε γύρω του – τα δέντρα που απλώνονταν πλάι στον διάδρομο προσγείωσης, τους λόφους πέρα μακριά, το ηφαίστειο που κάλυπτε τον ορίζοντα στα βόρεια. Με το που θα πατούσε στη γη, θα έκλεινε τα μάτια του και θα έμενε για μια στιγμή σ' εκείνη την παράδοξη γαλήνη, τη γεμάτη αρώματα, φως κι έναν μακρινό ήχο από πουλιά που έμοιαζε με μουρμουρητό. Χρόνια αργότερα, μπορούμε να δούμε τον ίδιο άντρα και τα ίδια κλειστά μάτια, αλλά δεν κατεβαίνει καμία σκάλα. Και δεν είναι το 1950, παρά το 1989. Μεσάνυχτα σχεδόν.

Μέσα στο βαθύ σκοτάδι, ξαπλωμένος στο κρεβάτι του, άνοιξε και πάλι τα μάτια. Του φάνηκε σαν να άκουγε φωνές από μακριά, αλλά δεν ήταν σίγουρος πως ήταν αληθινές, στην αρχή τουλάχιστον. Βρισκόταν στο δωμάτιό του, στο σπίτι των Ιησουιτών του Πανεπιστη-

μίου του Σαν Σαλβαδόρ, όπου ζούσε εδώ και χρόνια. Πέρα μακριά, άκουγε τις συγκρούσεις που σημειώνονταν σε όλη την πόλη και παρ' όλα αυτά είχε καταφέρει να κοιμηθεί τουλάχιστον λίγες ώρες, μέχρι που εκείνος ο σαματάς τον ξύπνησε. Μια ομάδα ανθρώπων περίμενε έξω και του πήρε μόνο μια στιγμή να καταλάβει. Άκουσε κάτι βήματα, τα βήματα κάποιου που έτρεχε, ή πολλών μαζί, γιατί ήταν πολλοί. Κάθισε στο κρεβάτι του, σε εγρήγορση, αλλά χωρίς αγωνία. Κάποιος χτυπούσε τις πόρτες και ξεχώρισε έναν ήχο από μέταλλο που χτυπούσε σε μέταλλο. Αναμφίβολα δεν επρόκειτο για φιλική επίσκεψη. Το κατάλαβε ξεκάθαρα, κι όμως δεν ένιωθε αγωνία, παρά λύπη – αν ήταν μόνος του θα ένιωθε διαφορετικά, αλλά ήταν με τους συντρόφους του. Μαζί μ' εκείνον ήταν έξι οι ιερείς στο σπίτι.

Σύντομα οι φωνές έπαψαν να κρύβονται σε φιθύρους και φανερώθηκαν όπως ακριβώς ήταν. Ακούστηκε ο πρώτος πυροβολισμός. Ερχόταν από πίσω, από την πρόσοψη του Κέντρου «Μονσενιόρ Ρομέρο»*. Ο Ιγνάσιο Εγιακουρία σηκώθηκε και έψαξε το ράσο του. Δε φοβόταν, αλλά το χέρι του έτρεμε και δυσκολεύτηκε λιγάκι να δέσει τον κόμπο, όταν φόρεσε το ρούχο και πέρασε την κορδέλα το ύφασμα που χρησίμευε σαν ζώνη γύρω από

* Óscar Arnulfo Romero y Galdámez (1917-1980), γνωστός και ως Μονσενιόρ Ρομέρο: καθολικός ιερέας από το Ελ Σαλβαδόρ και τέταρτος αρχιεπίσκοπος του Σαν Σαλβαδόρ (1977-1980), διάσημος για τα κηρύγματά του για την υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και για το γεγονός ότι δολοφονήθηκε κατά τη διάρκεια μίας Λειτουργίας στο παρεκκλήσιο του νοσοκομείου «Ντιβίνα Προβιντένσια». (Σ.τ.Μ.)

τη μέση του. Έφερε το χέρι στο κεφάλι του, σαν αντανακλαστικό μόνο, και βγήκε απ' το δωμάτιο. Και οι σύντροφοί του ήταν ξύπνιοι. Τους ζήτησε να παραμείνουν ήρεμοι. Κάποιος απ' αυτούς προσευχόταν. Ένας άλλος τον ρώτησε: «Έρχονται να μας φάξουν το σπίτι πάλι;» αλλά ο Εγιακουρία δεν τόλμησε να του απαντήσει και κανένας δεν το έκανε. «Τι τρέχει;» ρώτησε κάποιος άλλος και πάλι δεν υπήρξε απάντηση. Τους ζήτησε και πάλι να παραμείνουν ψύχραιμοι και τους εξήγησε ότι θα πήγαινε να δει τι συνέβαινε. Ένας από τους συντρόφους του του είπε να προσέχει και ο Εγιακουρία αποκρίθηκε: «Μην ανησυχείς». Κι αυτή του η φράση ήταν ειλικρινής, δεν υπήρχε πια λόγος ανησυχίας, αφού έτσι κι αλλιώς δεν μπορούσαν να κάνουν τίποτα.

Προχώρησε ως την κεντρική είσοδο. Στάθηκε δίπλα σε μια αιώρα και από κει τους είδε και τον είδαν. Εκείνοι οι άντρες φώναζαν δυνατά και χτυπούσαν την πόρτα. «Μην κάνετε τόση φασαρία, τώρα θα σας ανοίξω», τους είπε ο Εγιακουρία, και ανάμεσα σ' αυτά του τα λόγια και στην είσοδο απλώθηκαν μερικά δευτερόλεπτα, ίσως τα ίδια που του είχε πάρει και πριν από σαράντα χρόνια να σηκώσει το χέρι, τη μέρα που, σε μια αίθουσα, κάποιος άντρας είχε ρωτήσει ποιοι θα πήγαιναν ως εθελοντές στην Κεντρική Αμερική. Εκείνος ο άντρας προχώρησε από μια βαθιά νύχτα σε μια άλλη νύχτα ακόμη μεγαλύτερη, και η σκέψη του δε βρισκόταν πια σ' εκείνο τον διάδρομο ούτε μπροστά σ' αυτή την πόρτα, παρά στους γονείς του, στους φίλους του, στα χρόνια της νιότης του. Κι όταν το τρεμάμενο χέρι του γύρισε το κλειδί και η πόρτα άνοιξε και μπήκε η

ζεστή αύρα μ' εκείνη τη μυρωδιά από σκόνη και ιδρώτα, πληθωρική με τον τρόπο της, ένιωσε μια ακατανόητη γαλήνη, ίσως εκείνη του ανθρώπου που έχει διανύσει τον μακρύ δρόμο μιας ασθένειας και πιστεύει πως έχει φτάσει η στιγμή να ξεκουραστεί, εκείνη η στιγμή που όλα φαντάζουν λιγότερο τρομερά. Τότε μόνο είναι ικανός κανείς να παραδοθεί σε ό,τι έρχεται χωρίς να τον νοιάζει τι θα βρει στην άλλη πλευρά, χωρίς να τον νοιάζει καν αν υπάρχει όντως άλλη πλευρά.

«Αφού εγώ ξέρω γιατί έχετε έρθει», τους είπε ο Εγιακουρία. Ενώ κάποιοι άντρες περνούσαν από δίπλα του και κατευθύνονταν προς τα δωμάτια, ο επικεφαλής υπολοχαγός ζήτησε από έναν υφιστάμενό του να οδηγήσει τον Εγιακουρία, μαζί με τους άλλους, στον κήπο. Ίσως αν ήταν μόνο ένας άντρας, μόνο ένας μισθοφόρος, να μπορούσε να συζητήσει μαζί του, να προσπαθήσει να τον πείσει, αλλά ήταν τόσοι που από την αρχή κατάλαβε πως θα ήταν μάταιο. Και παρ' όλα αυτά, το προσπάθησε. «Για μένα έρχεστε, ορίστε λοιπόν, να με, μην πειράξετε κανέναν άλλο». Ο υπολοχαγός δε φάνηκε να τον ακούει. «Εδώ είμαι, οι άλλοι δε σας έκαναν τίποτα. Ορίστε, πάρτε εμένα». Εκείνος ο άντρας, όμως, δεν τον κοίταξε καν. Έκανε μερικά βήματα προχωρώντας δίπλα στον πατέρα Εγιακουρία μέχρι τον κήπο. Ένας στρατιώτης έπιασε τον ιερέα από τον ώμο και τον ανάγκασε να πέσει καταγής. Μέσα στο σπίτι οι κραυγές των στρατιωτικών δυνάμεων καλύπτοντας τις διαμαρτυρίες των άλλων ιερέων. Ο Εγιακουρία ξάπλωσε στο υγρό χορτάρι. Γύρω του ακουγόταν ο ήχος των γρύλων, που κανένας άλλος δεν τον πρόσεχε. Ένα φεγγάρι τε-

ράστιο, γεμάτο, βρισκόταν στο ζενίθ του και φώτιζε όλη τη σκηνή. Στα παράθυρα των γειτονικών σπιτιών διαγράφονταν σιλουέτες που μια φαίνονταν και μια χάνονταν μες στο σκοτάδι. Κανένας δεν μπορούσε να δει το εσωτερικό του σπιτιού των ιερέων, αλλά σίγουρα μπορούσε να ακούσει τι συνέβαινε. Ένας ένας ήρθαν και οι άλλοι, αναγκασμένοι από τους στρατιώτες, και σωριάστηκαν στο χορτάρι. «Θα ήθελα να είχα αποχαιρετήσει την αδελφή μου», είπε ο Ιγνάσιο Μαρτίν-Μπαρό. «Μίλησα μαζί της σήμερα και δεν της είπα τίποτα». Έκλαιγε με λυγμούς. Κάποιος άλλος τού είπε: «Να μη μας βλέπουν να κλαίμε». Πίσω τους ένας άλλος είπε: «Αυτό είναι άδικο». Κι ένας άλλος έστρεψε το κεφάλι του προς τους στρατιώτες: «Είστε άθλιοι». Σύντομα, όμως, έπαψαν να διαμαρτύρονται ή να κλαίνε και ένας τους άρχισε να λέει το «Πάτερ ημών». Έπειτα από καιρό, οι μάρτυρες από τα διπλανά σπίτια θα έλεγαν ότι άκουσαν κάτι σαν «ρυθμικό θρήνο», αλλά δεν ήταν θρήνος αυτό που άκουγαν, παρά η χαμηλόφωνη αναπομπή του «Πάτερ ημών», που το έλεγαν όλοι μαζί. Είχαν έρθει στη χώρα, πριν από πολλά χρόνια, ως ιερείς, και ήθελαν να φύγουν με τον μόνο τρόπο που ήξεραν. Ύστερα από μερικά λεπτά, ένας από τους στρατιώτες πλησίασε και έριξε την πρώτη σφαίρα. Ένας από τους ιερείς έκανε να σηκωθεί, αλλά δεν πρόλαβε. Σύντομα ο ρυθμικός θρήνος σταμάτησε. Όλα σταμάτησαν. Ήταν τα χαράματα της 16ης Νοεμβρίου του 1989.

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

Tο πρωινό ήταν κρύο, αλλά όχι στην πανεπιστημίουπολη.

Είχε μπει και διανύσει μόλις λίγα μέτρα, όταν ο αέρας έγινε έξαφνα ζεστός, και όμοια ζεστός ήταν και στην περιοχή που βρίσκεται δίπλα από το Πρεσβυτέριο, όπου τελειώνει το γήπεδο του ποδοσφαίρου, σε εκείνη την πλαγιά τη γεμάτη πεύκα, που ρίχνουν σκιά όλο τον χρόνο. Θα ήταν έξι το πρωί και περπάτησε όλον εκείνο τον πλαϊνό δρόμο που διασχίζει το πίσω μέρος της βιβλιοθήκης και τα κτίρια του εργαστηρίου φτάνοντας ως το Κέντρο «Μονσενιόρ Ρομέρο». Η ζέστη που είχε νιώσει έγινε πιο έντονη με το που μπήκε στο Κέντρο, αλλά τα βήματά του, που πριν ήταν γρήγορα και αποφασιστικά, τώρα, χωρίς να το καταλαβαίνει, είχαν γίνει αργά, λες και κάτι τον εμπόδιζε να βαδίσει, λες κι ένα μικρό παιδί είχε γαντζωθεί στα πόδια του και δεν τον άφηγε να περπατήσει με σβελτάδα.

Η πόρτα ήταν ανοιχτή και το μέρος μέσα έμοιαζε με πεδίο μάχης, με απομεινάρια από κάλυκες στο πάτωμα. Ήταν φανερό πως μια πυρκαγιά είχε καταστρέψει

κάποια από τα δωμάτια. Δε θέλησε να μπει σε κανένα τους, αλλά στον διάδρομο τα φρέσκα του ίχνη ενώθηκαν με δεκάδες άλλα που διαγράφονταν στη στάχτη. Ανέβηκε τις κερκίδες που οδηγούσαν από το Κέντρο στο σπίτι των Ιησουιτών. Σύντομα είδε τα πτώματα των ιερέων. Περιπάτησε γύρω τους, χωρίς να πάψει να τα κοιτάζει, και έσκυψε να αγγίξει τον πατέρα Μαρτίν-Μπαρό. Ακούμπησε με τα δάχτυλά του τον ώμο του ιερέα σαν να προσπαθούσε να τον ξυπνήσει, αλλά εκείνος δεν αντέδρασε. Είδε ένα αιμάτινο ίχνος που πήγαινε από τον κήπο προς το εσωτερικό του σπιτιού. Ένωσε μια σκιά πίσω του, μια σκιά αληθινή σαν τον πόνο. Εκείνος δεν είχε πάει να βρει τους ιερείς, ήταν εκεί για τη γυναίκα και την κόρη του, που ζούσαν στο ίδιο σπίτι.

Ανεβαίνοντας τα σκαλιά ένωσε την παρόρμηση να τρέξει ως το δωμάτιο στο βάθος, όπου περνούσαν οι δυο τους τη νύχτα, αλλά δεν τόλμησε. Έμεινε με τους δολοφονημένους Ιησουίτες και ήθελε να πιστεύει ότι από στιγμή σε στιγμή θα άκουγε τη φωνή της γυναίκας του να του λέει να φύγει από κει, να μπει στο δωμάτιο, να βιαστεί να καλέσει ένα ασθενοφόρο... αλλά η φωνή δεν ερχόταν. Του πήρε μερικά λεπτά να τολμήσει ν' αφήσει τα πτώματα των ιερέων πίσω του και να αντιμετωπίσει το δωμάτιο στο βάθος. Δεν κατάλαβε πότε έκλεισε το στόμα με την παλάμη του. Η σιωπή που απλωνόταν παντού ήταν η αβάσταχτη απόδειξη. Καθώς πλησίαζε, έτρεμε. Η πόρτα ήταν ανοιχτή. Γιατί δεν είχαν βγει η γυναίκα ή η κόρη του; Γιατί δεν τις άκουγε; Στάθηκε ένα βήμα μακριά απ' την πόρτα, νιώθοντας χαμένος. Μια στιγμή αργότερα, πρόβαλε στο κατώφλι και τις εί-

δε, πεσμένες στο πάτωμα, σαν αγκαλιασμένες. Κάθισε καταμεσής στο δωμάτιο, ακόμη με το χέρι του στο στόμα, αλλά χωρίς να κοιτάζει πια, γιατί δεν ήθελε να βλέπει, ούτε να σκέφτεται, ούτε να νιώθει. Όταν κατάφερε να σηκωθεί, πήγε ως το παρεκκλήσιο, που βρισκόταν ακριβώς δίπλα απ' το δωμάτιο, και κάθισε πάλι, ακουμπώντας την πλάτη του σ' έναν από τους τοίχους της πρόσοψης. Μόνο εκείνη τη στιγμή, τη γεμάτη μοναξιά και τρόμο, σκέφτηκε τι θα μπορούσε να κάνει, και ήταν τίποτα, μόνο να βγει από το πανεπιστήμιο και να πάει ως το σπίτι όπου ζούσαν οι άλλοι Ιησουίτες, που απείχε μόλις λίγα μέτρα από την πανεπιστημιούπολη, στο τέρμα ενός παράλληλου δρόμου. Υπέθετε ότι έπρεπε να τους ειδοποιήσει για το τι είχε συμβεί. Έτσι, λοιπόν, σηκώθηκε κι έξαφνα ένωσε κάτι τεράστια επιτακτικό, λες κι αν έφτανε γρηγορότερα κάτι θα μπορούσε να λυθεί. Γι' αυτό τάχυνε το βήμα του. Βγήκε από το πανεπιστήμιο και σχεδόν έτρεξε για να πει τα νέα, χωρίς να προσέξει ότι, έξω από κείνο το σπίτι, το πρωινό εξακολουθούσε να είναι κρύο.

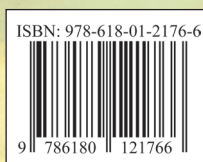
1989 Ο λαός του Ελ Σαλβαδόρ ζει τον τρόμο του εμφυλίου πολέμου. Ένα πρωινό του Νοεμβρίου, μια ομάδα ενόπλων αντρών εισβάλλει στον χώρο του Καθολικού Πανεπιστημίου και δολοφονεί εν ψυχρώ έξι Ιησουίτες και δύο γυναίκες. Ο πατέρας Τοχείρα αναγκάζεται από τις περιστάσεις να πάρει τα ηνία αυτές τις τραγικές μέρες και αναλαμβάνει το καθήκον να αποκαλύψει την αλήθεια που κρύβεται πίσω από αυτούς τους θανάτους. Ωστόσο, ο μοναδικός μάρτυρας που θα μπορούσε να βοηθήσει στην επίλυση της υπόθεσης σιωπά. Ποιοι είναι οι πραγματικοί ένοχοι της σφαγής;

Εμπνευσμένο από τα τραγικά γεγονότα που συντάραξαν το Ελ Σαλβαδόρ και τη Λατινική Αμερική, το μυθιστόρημα ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ είναι ένα συγκινητικό χρονικό και ταυτόχρονα μια εξαιρετική σπουδή πάνω στον φόβο, το μίσος και την ατιμωρησία. Ένα βιβλίο που ρίχνει φως για πρώτη φορά στα περιστατικά που έλαβαν χώρα το 1989, μια προσπάθεια να ακουστεί η φωνή των φτωχών και καταπιεσμένων.

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

www.psichogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 18507

Γ Ι Α Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Τ Ε Σ Μ Ε Α Π Α Ι Τ Η Σ Ε Ι Σ